

جهان و هر آنچه در آن است، آموختنی است

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ، خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ، إِقْرَأْ
وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ، الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ، عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ

انقلاب فرهنگی به تصویب رسید؛ و در ادامه، برنامه درسی ملی براساس اسناد فوق تولید گردید و مورد تصویب شورای عالی آموزش و پرورش قرار گرفت.

با توجه به تصریحات و تلویحات فراوان این اسناد در خصوص عناصر مختلف برنامه‌های درسی، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی که مسئولیت تأمین و تولید برنامه‌های درسی و منابع و مواد آموزشی مورد نیاز دانش‌آموزان و معلمان کشور را بر عهده دارد بر آن شد که از طریق تولید برنامه‌های درسی و مواد آموزشی منطبق با شرایط و نیازهای علمی، فرهنگی و اجتماعی کشور، گامی اساسی به سوی تحول مورد تأکید اسناد بالادستی بردارد. این حرکت که از سال تحصیلی ۹۱-۹۰ با عنوان همسوسازی مواد آموزشی دوره ابتدایی آغاز گردید اینک در سال تحصیلی ۹۶-۹۵ به پایه دهم رسیده است.

ویژه‌نامه‌ای که پیش روی شماست مستندی از تغییرات و تحولات ایجاد شده در برنامه درسی پایه دهم و شامل چهاربخش کلیات؛ معرفی برنامه‌ها و دروس جدید؛ علم و هنر یاددهی - یادگیری (پداگوژی)؛ و برنامه ویژه مدرسه می‌باشد.

جهان را با آموختن شناختیم و جهان این مهم را به ما آموخت که هر چه در آن می‌گذرد آموختنی است و این آموختن جز با نظامی کامل و هدفمند به نتیجه نخواهد رسید. در طول زمان تحولات فکری، اجتماعی و اقتصادی، از جهات گوناگون بر نظام آموزش و پرورش تأثیر گذاشته و منجر به اصلاحاتی در این نهاد اجتماعی شده است. برنامه‌های درسی نیز به‌عنوان یکی از ارکان بسیار مهم و تعیین‌کننده نظام آموزشی مشمول این اصلاحات بوده و به تبع هر تحول دچار تغییر می‌شوند. ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش کشور ما بر مبنای سه مصوبه مهم آغاز شده است. نخست در اجرای بند یک اصل ۱۱۰ قانون اساسی سیاست‌های کلی توسط مقام معظم رهبری ابلاغ گردید، آنگاه سند تحول بنیادین نظام آموزش و پرورش رسمی و عمومی جمهوری اسلامی ایران تدوین شد و در شورای عالی

مهارت‌های مورد نیاز دانش‌آموزان در قرن جدید، از جمله دوره‌های آموزشی بر خط، حضوری و کلاس معکوس و ... پرداخته است.

۴. برنامه ویژه مدرسه

در کشور ما که همواره تنها برنامه درسی متمرکز و مشترک ملی در مدارس اجرا می‌شده است، با مصوبه اخیر شورای عالی آموزش و پرورش روزه‌ای باز شده است. دلیل عنوان «برنامه ویژه مدرسه» که امیدواریم بتوانیم فضایی را برای ارائه «برنامه درسی سطح مدرسه» ایجاد کنیم. این برنامه هم مبنای قانونی دارد (بند ۵-۵ سند تحول بنیادین و ماده ۲-۱۳ برنامه درسی ملی) و هم مبنای علمی در حوزه مطالعات برنامه درسی. مدیران مدارس و تک‌تک مربیان و معلمان باید با نقش خود در این زمینه آشنا شوند و نسبت به آن احساس تعهد و علاقه درونی پیدا کنند.

۱. بخش کلیات

در این بخش با نگاهی به فرایند تدوین و اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش و برنامه درسی ملی به مأموریت، ویژگی‌ها، رشته‌های تحصیلی و جداول عناوین دروس دوره دوم متوسطه و نگاه مسئولان و دست‌اندرکاران آموزش و پرورش به دوره دوم متوسطه، به‌ویژه به پایه دهم تحصیلی، پرداخته شده است.

۲. معرفی برنامه‌های درسی و دروس

در این بخش با تشریح و تبیین فرایند تولید و تدوین مواد آموزشی پایه دهم، ضمن ارائه شناسنامه کتاب‌های درسی این پایه، به معرفی آن‌ها و ارتباط محتوای برنامه درسی این پایه با زندگی واقعی اشاره می‌کند.

۳. علم و هنر یاددهی - یادگیری (پداگوژی)

با توجه به تغییرات سریع برنامه درسی در قرن پیشرفت و انفجار اطلاعات و ورود مؤثر رسانه‌های پرشمار آموزشی در چرخه آموزش، در این بخش به مثلث تحول کلاس درس، تحول فرهنگ آموزش با درس پژوهی، و نیز آموزش

